

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum honestas sit temperantiæ pars.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

nefas pertinere uidetur, quæ id quod est homini turpissimum, & indecentissimum repellit scilicet brutales uoluptates. Vnde & ipso nomine temperantia maxime intelligitur bonum rationis, cuius est moderari & temperare concupiscentias prauas. Sic ergo honestas, prout specialia quadam ratione temperantia attribuitur, ponitur pars eius non quodam subiectiua, uel sicut uirtus adiuncta, sed pars integralis ipsius, sicut quædam eius conditio.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod temperantia ponitur pars subiectiua honesti, prout sumitur in sua communitate: sic autem non ponitur temperantia pars.

AD SECUNDVM dicendum, quod uinum in ebrijs facit præcordia honesta secundum eorum reputationem, quia uel eis quod sint magni, & honorandi.

AD TERTIVM dicendum, quod iustitia, & fortitudini debetur maior honor quam temperantia, propter maioris boni excellentiam. Sed temperantia debetur maior honor propter cohibitionem uirtutum magis exprobrabilium, ut ex dictis patet: & sic honestas magis attribuitur temperantia secundum regulam Apostoli, 1. ad Cor. 12. quod inhonestiora maiorem habent honestatem, scilicet remouentem quod inhonestum est.

Super Quaestio. 146. Art. primum.

QVAESTIO CXLVI.

De abstinentia, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de partibus subiectiuis temperantia. Et primo, de his quæ sunt circa delectationes ciborum. Secundo, de his quæ sunt circa delectationes ueneriorum.

¶ Circa primum considerandum est de abstinentia, quæ est circa cibos & potus, & de sobrietate, quæ est specialiter circa potum.

CIRCA abstinentiam autem consideranda sunt tria.

¶ Primo, De ipsa abstinentia.

¶ Secundo, De actu eius, qui est ieiunium.

¶ Tertio, De opposito uirtus, quod est gula.

CIRCA abstinentiam autem quaeruntur duo.

¶ Primo, Vtrum abstinentia sit uirtus.

¶ Secundo, Vtrum sit uirtus specialis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum abstinentia sit uirtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod abstinentia non sit uirtus. Dicit enim Apostolus 1. ad Cor. 14. Non est regnum Dei in sermone, sed in uirtute: in abstinentia autem non consistit regnum Dei. dicit enim Apostolus ad Ro. 12. Non est regnum Dei esca & potus: ubi dicitur gl. nec in abstinendo, nec in man-

Aducando esse iustitiam, ergo abstinentia non est uirtus.

¶ 2. Præter. Aug. dicit in 10. confesed. Deum loquens. Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam: sed medicamenta moderari non pertinet ad uirtutem, sed ad artem medicinæ. ergo pari ratione moderari alimenta, quod pertinet ad abstinentiam, non est actus uirtutis, sed artis.

¶ 3. Præter. Omnis uirtus in medio consistit, ut habetur in 2. Eth. abstinentia autem non uidetur in medio consistere, sed in defectu, cum ex subtractione nominatur. ergo abstinentia non est uirtus.

¶ 4. Præter. Nulla uirtus excludit aliam: sed abstinentia excludit patientiam. dicit enim Greg. in past. quod abstinentium mentes plerumque impatientia excutit a sinu tranquillitatis. Ibidem etiam dicit, quod cogitationes abstinentium nonnumquam superbiam culpam transfigit, & ita excludit humilitatem, ergo abstinentia non est uirtus.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. Pet. 1. Ministrante in fide uestra uirtutem, in uirtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam: ubi abstinentia alijs uirtutibus connumeratur, ergo abstinentia est uirtus.

RESPOND. Dicendum, quod abstinentia ex suo nomine importat subtractionem ciborum. Duplitter ergo nomen abstinentia accipi potest. Vno modo, secundum quod absolute ciborum subtractionem designat: & hoc modo abstinentia non designat neque uirtutem, neque actum uirtutis, sed quoddam indifferens. Alio modo potest accipi secundum quod est ratione regulata: & tunc significat uel habitum uirtutis, uel actum. Et hoc significatur in præmissa autoritate Petri, ubi dicitur in scientia esse abstinentiam ministrandam, ut scilicet homo a cibis ablineat prout oportet pro congruentia hominum, cum quibus uiuit, & personarum suarum, & pro ualitudinis suae necessitate.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod usus ciborum, & eorum abstinentia, secundum se considerata, non pertinent ad regnum Dei. Dicit enim Apostolus 1. ad Cor. 1. Esca nos non commendat Deo. Neque enim si non manducauerimus, deficiemus: neque si manducauerimus, abundabimus, scilicet spiritualiter. Vtrumque autem horum secundum quod fit rationabiliter ex fide, & dilectione Dei pertinet ad regnum Dei.

AD SECUNDVM dicendum, quod moderatio ciborum secundum quantitatem, & qualitatem, pertinet ad artem medicinæ in comparatione ad ualitudinem corporis: sed secundum interiores affectiones in comparatione ad bonum rationis, pertinet ad abstinentiam. Vnde Aug. dicit in lib. de quaest. euang. Non interest omnino scilicet ad uirtutem, quid alimentorum, uel quantum quis accipiat, dummodo id faciat pro congruentia hominum cum quibus uiuit, & personarum suarum, & pro ualitudinis suae necessitate: sed quanta facilitate & seueritate animi his ualeat cum oportet, uel necesse est carere.

AD TERTIVM dicendum, quod ad temperantiam pertinet refrænare delectationes, quod nimis animam ad se allicitur: sicut ad fortitudinem pertinet firmare animam contra timores a bono rationis repellentes. Et ideo sicut laus fortitudinis consistit in quodam excessu, & ex hoc de-

& talis cibi consoni, scilicet sanitati corporis, aut saltem non impeditur illius, spectat ad temperantiam in ordine ad bonum rationis, ita quod propria & principalis materia temperantia est concupiscentia. Quantitas autem, & qualitas cibi sunt obiecta concupiscentia, ac per hoc materia remota temperantia. Finis autem proprius est boni rationis, sub quo temperantia sanitatem corporis seruat mediante naturali amore, quo nemo unquam carnem suam odio habuit.

lib. 10. cap. 31. no multum procul a prin. 10. 1.

lib. 2. Ethic. cap. 6.

parte 3. 22. 20. iter prin. cip. & med.

in argu. Sed contra.

lib. 1. q. 147. cap. 11. ante med. tom. 4.